

Η ΑΓΑΠΗ ΜΟΝΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΥΠΑΡΞΗΣ

Με [...] πιο γενικό τρόπο, ο ενεργητικός χαρακτήρας της αγάπης μπορεί να καθοριστεί αν πούμε ότι αγάπη πρωταρχικά σημαίνει *δόσιμο* και όχι απολαβή.

Τι σημαίνει όμως *δόσιμο*; Όσο κι αν φαίνεται απλή η απάντηση σ' αυτό το ερώτημα, ωστόσο είναι γεμάτη από αμφισβητήσεις και περιπλοκές. Η πιο διαδομένη παρεξήγηση είναι εκείνη σύμφωνα με την οποία υποτίθεται ότι *δόσιμο* σημαίνει *χάσιμο*, παραχώρηση, να στερείσαι κάτι, να θυσιάζεις κάτι [...]

Για το δημιουργικό χαρακτήρα, το *δόσιμο* έχει μια ολότελα διαφορετική σημασία. Το να δίνεις είναι η πιο υψηλή έκφραση του δυναμισμού. Στην ίδια την πράξη του *δοσίματος* νιώθω τη δύναμή μου, τον πλούτο, την ικανότητά μου. Αυτό το αίσθημα της πλουτισμένης ζωτικότητας και του δυναμισμού με γεμίζει χαρά. Νιώθω τον εαυτό μου να πλημμυρίζει, να χαρίζει, ολοζώντανος και γιαυτό χαρούμενος. Το να δίνω μου φέρνει μεγαλύτερη χαρά από το να παίρνω, όχι γιατί είναι αποστέρησή μου αλλά γιατί στην πράξη της προσφοράς εκφράζεται η ζωντάνια μου, η ίδια μου η ύπαρξη.

[...]

Ωστόσο η πιο σημαντική περιοχή της προσφοράς δε βρίσκεται στα

υλικά πράγματα αλλά στον ιδιαίτερο ανθρώπινο κόσμο. Τι δίνει αλήθεια ένας άνθρωπος στον συνάνθρωπό του; Δίνει από τον εαυτό του, από το πιο πολύτιμο που έχει, δίνει από τη ζωή του. Αυτό δε σημαίνει αναγκαστικά ότι θυσιάζει τη ζωή του για τον άλλο, αλλά ότι του δίνει από κείνο που είναι ζωντανό μέσα του. Του δίνει από τη χαρά του, από το ενδιαφέρον, την κατανόηση, τη γνώση, το χιούμορ, τη θλίψη του – απ’ όλες τις εκφράσεις και εκδηλώσεις της ζωής που κρύβει μέσα του. Και καθώς δίνει μ’ αυτό τον τρόπο, εμπλουτίζει το συνάνθρωπο, δυναμώνει το αίσθημα της ζωντάνιας του με το να δυναμώνει τη δική του αίσθηση ύπαρξης. Δε δίνει με το σκοπό να πάρει. Η προσφορά είναι από μόνη της μια εξαίσια χαρά. Καθώς όμως δίνει δε μπορεί παρά να γεννήσει κάτι καινούργιο μέσα στον άλλο άνθρωπο και αυτό που γεννιέται αντανακλάται πάλι σ’ αυτόν. Όταν αληθινά δίνεις, δε μπορεί παρά να λάβεις εκείνο που σου ξαναδίνεται. Το να δίνεις, έχει σαν επακόλουθο να μεταβάλεις και τον άλλο άνθρωπο σε δότη, γιαυτό κι οι δυο τους μετέχουν στη χαρά αυτού του καινούργιου που δημιούργησαν. Στην πράξη της προσφοράς κάτι νέο γεννιέται και τα δύο πρόσωπα νιώθουν ευγνωμοσύνη για τη ζωή που γεννήθηκε και για τους δυο τους. Ιδιαίτερα σε σχέση με την αγάπη, αυτό σημαίνει: η αγάπη είναι μία δύναμη που δημιουργεί αγάπη. Η αδυναμία να δημιουργήσεις αγάπη, είναι ανικανότητα. Αυτή η σκέψη έχει εκφραστεί πολύ όμορφα από τον Μαρξ: «Ας πάρουμε», γράφει, «τον άνθρωπο σαν άνθρωπο και τη σχέση του με τον κόσμο σαν ανθρώπινη σχέση, και τότε δεν μπορείς ν’ ανταλλάξεις την αγάπη παρά μόνο με εμπιστοσύνη κλπ. Αν θέλεις να χαρείς την τέχνη, πρέπει να είσαι καλλιτεχνικά διαπαιδαγωγημένος. Αν θέλεις να έχεις επιρροή στους άλλους, πρέπει να είσαι ένα τέτοιο άτομο που πραγματικά να ασκεί μια διεγερτική και προαγωγική επίδραση στους άλλους. Κάθε σχέση σου με τους ανθρώπους και τη φύση πρέπει να είναι μια συγκεκριμένη έκφραση της πραγματικής ατομικής σου ζωής που αντιστοιχεί στο αντικείμενο της θέλησής σου. Αν αγαπάς χωρίς να προκαλείς αγάπη, δηλαδή αν η αγάπη δε φέρνει και στον άλλο την αγάπη, αν καθώς εκφράζεσαι στη ζωή σαν άνθρωπος που αγαπά δε γίνεσαι ταυτόχρονα και αγαπημένος, τότε η αγάπη σου είναι ανίκανη, είναι δυστυχία». Αλλά όχι

μόνο: στην αγάπη το να δίνεις σημαίνει και να παίρνεις. Και ο δάσκαλος διδάσκεται από τους μαθητές του, ο ηθοποιός ενθαρρύνεται από το κοινό του, ο ψυχαναλυτής θεραπεύεται από τον ασθενή του – με τον όρο ότι δε μεταχειρίζονται ο ένας τον άλλο σαν αντικείμενα, αλλά συνδέονται ανάμεσά τους πηγαία και δημιουργικά.

Erich Fromm, *Η Τέχνη της Αγάπης* (εκδ. Μπουκουμάνη).
Αποσπάσματα από το Κεφάλαιο 1, Η θεωρία της Αγάπης: Η Αγάπη
μόνη απάντηση στο πρόβλημα της ανθρώπινης ύπαρξης.

Πηγή/φωτογραφία: Το 23ο γράμμα, to23ogramma.wordpress.com